S. SAYISI : 106

İhracatı Geliştirme Merkezinin kurulmasına dair kanun tasarısı ve İktisat Komisyonu raporu (1/23)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-1178/1541

8 . 7 . 1960

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Bakanlar Kurulunca Millî Birlik Komitesine arzı 2 . 7 . 1960 tarihinde kararlaştırılan «İhracatı Geliştirme Merkezinin kurulmasına dair geçici kanun tasarısı» gerekçesi ve ilişiğiyle birlikte bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğinin ifasını arz ve rica ederim.

Devlet Başkanı ve Başbakan
Org.
Cemal Gürsel

G E R E K Ç E

Millî gelirimizin en mühim unsurlarından biri olan ihracatımızın geliştirilmesi ve teşviki hususundaki faaliyetlerin metotlu ve daha sistemli bir düzen içinde, yürütülmesinin her şeyden evvel bir teşkilât işi olduğunda şüphe yoktur.

Bu durum göz önünde tutularak, İktisadi İş Birliği Teşkilâtı ile memleketimizdeki İ. C. A. Misyonu arasında bu maksatla, gereken teknik yardıma dair, 277 - 26 - 321 sayılı Anlaşma imzalanmış ve buna göre ilişik geçici kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Kurulması tasarlanan teşkilâtın esas gayesi tütün, üzüm ilâh... Gibi öteden beri büyük miktarlarda ihracedilmekte olan maddelerin değil, şimdiki halde ihracedilmiyen veya az ihracolunan ve fakat ihraç potansiyeli olduğu anlaşılan diğer mallarımızın ihracını mümkün kılacak usulleri ve esasları tesbit etmek ve bununla ilgili faaliyetlerde bulunabilmektir.

Teşkilât, esas itibariyle, ilk anda netice verecek mevzularda ilgili makamlar, müesseseler ve şahıslar tarafından tatbik mevkiine konulmasını mümkün kılacak usulleri tatbik ve bunların tatbikatını hedef tutan bir çalışma yapacaktır.

Bu faaliyetlerin yapılmasında gereken karar ve tedbirlerin vaktinde ve süratle alınması için teşkilâtın tüzel kişiliği haiz olması ve tamamen hususi hukuk hükümlerine göre idare edilmesi prensibi kabul edilmiş ve buna göre organize edilmiştir.

Teşkilât yukarda sözü geçen Anlaşma gereğince finanse edilecektir.

İktisat Komisyonu raporu

T. C.
Millî Birlik Komitesi
İktisat Komisyonu
No : 1/23
K. No : 75

19 . 10 . 1960

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

İhracatı Geliştirme Merkezinin kurulmasına dair geçici kanun tasarısı komisyonumuzca müzakere edilmiş ve bâzı maddeleri değiştirilerek kabul edilmiştir.

İhracatımızın artırılması memleketimiz için hayati bir ehemmiyeti haiz bulunduğu cihetle bu hususta araştırmalar yapacak bir teşekkülün çok faydalı olacağı düşünülmektedir.

Hükümet tasarısında aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

Madde 1. — Birinci maddedeki «millî gelirimizin en mühim âmirlerinden biri olan» ibaresi âdeta kanunun propagandasını yaptığı ve kanun tekniğine uygun olmadığı cihetle kaldırılmıştır.

Madde 2. — Hükümet gerekçesinde bu teşkilâtın gayeleri 10 ncu paragrafta sayıldığı halde bunların derlitoplu tek bir paragrafla ifade edilmesi daha uygun görülmüş ve madde iki bu şekilde tertibedilmiştir.

Madde 3 te basit bir redaksiyon tashihi yapılmış ve «tetkik, etüd» kelimeleri arasında «ve» kelimesi konmuştur.

Madde 4. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 5 te ilgili Devlet Bakanlığı kaldırılarak Devlet Plânlama Dairesi Kanununun lâfzına uymak gayesiyle yalnız ilgili Bakanlık denilmesiyle iktifa edilmiştir.

Madde 6 nın (C) fıkrasında genel sekreter ile yardımcısından gayrı memurların ne şekilde tâyin edileceği sarih olarak belirtilmiş ve bu suretle Hükümet tasarısının 8 nci maddesini kaldırmak imkânı hâsıl olmuştur. Aynı maddenin (E) ve (F) fıkraları devamlı faaliyeti ifade etmedikleri cihetle kaldırılmıştır.

7 nci madde aynen kabul edilmiştir.

8 nci maddenin ilk fıkrası 6 ncı maddeye eklenmiş, mütebaki kısmı ise tamamen kaldırılmıştır. Bu suretle bahis konusu teşkilâtın bir ek görev müessesesi olması imkânı ortadan kaldırılmıştır.

Hükümet tasarısının 9 ncu maddesi 8 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

9 ncu madde olarak, bu teşekkülün mallarının Devlet malı sayılacağı ve bunlara karşı işlenecek cürümlerin Devlet malı aleyhine işlenmiş cürümler gibi cezalanacağı şeklinde yeni bir esas kanuna ithal edilmiştir.

10 ncu maddeye ekli cetveldeki kadrolar çok yüksek ve fazla görülmüş ve bu bakımdan bu müessesenin başlangıçta daha mütevazi imkânlarla çalışması derpiş edilmiştir.

11 ve 12 nci maddeler aynen kabul edilmiştir.

Millî Birlik Komitesinin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İktisat Komisyonu

Başkanı	Sözcü	Üye	Üye
Kuytak Fikret	*Karavelioğlu Kâmil*	*Taşar Dündar*	*Aksoyoğlu Refet*
Üye	Üye	Üye	Üye
Baykal Rifat	*Ersü Vehbi*	*Köksal Osman*	*Özkaya M. Şükran*

Üye
Soyuyüce Şefik

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İhracatı Geliştirme Merkezinin kurulmasına dair geçici kanun tasarısı

Umumi hükümler

MADDE 1. — Millî gelirimizin en mühim âmillerinden biri olan ihracatımızın geliştirilmesini temin maksadiyle, hükmi şahsiyeti haiz olmak, hususi hukuk hükümlerine göre idare edilmek ve aşağıda yazılı faaliyetlerde bulunmak ve mesuliyeti gelirleriyle mahdudolmak üzere Ankara'da bir «İhracatı Geliştirme Merkezi» kurulmuştur.

İhracatı Geliştirme Merkezi Ticaret Bakanlığına bağlı olup, bu bakanlığın murakabesine tâbidir.

İhracatı Geliştirme Merkezinin gayesi ve vazifeleri

MADDE 2. — İhracatı Geliştirme Merkezi memleketimizin bilûmum zirai, sınai, ham, yarı mamul ve mamul istihsalâtının ve yeraltı servetlerinin yabancı pazarlara ihracının geliştirilmesi, ihraç maddelerimizin çeşitlerinin artırılması ve yeni ihraç pazarlarının bulunması maksat ve gayelerini sağlamak üzere aşağıda yazılı faaliyetlerde bulunur.

A) Memleketimizin bilûmum zirai, sınai ve tabiî mahsul, mamul ve yarı mamul maddelerini etüdederek dış piyasalarda satış kabiliyetini haiz olanlarını tesbit etmek,

B) Dış Pazarları tetkik ederek, bunlar içinde mallarımızın en iyi şartlarla satılabilecek olanlarını tesbit etmek,

C) İhraç mallarımızın istihsali, standardizasyonu, ambalâjı, nakli gibi hususlarda tetkikler yapmak ve ilgililere tavsiye ve yardımlarda bulunmak,

D) Dış piyasalara arz edilen mallarımızın rakip memleketler malları karşısındaki durumunu tetkik ederek ilgililere duyurmak,

E) Dış pazarlardaki mallarımızın durumunu ve mahiyetini incelemek ve bunlara karşı gösterilen ilgilileri tesbit etmek,

F) İhraç mallarımızın iç ve dış fiyatları hakkında tavsiye ve temennilerde bulunmak,

G) İhraç mallarımızın, teknik icaplara ve piyasaya taleplerine uygun, standart ve derece-

İKTİSAT KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İhracatı Geliştirme Merkezinin Kurulmasına dair Kanun

Umumi hükümler

MADDE 1. — İhracatımızın geliştirilmesini temin maksadiyle, hükmi şahsiyeti haiz olmak, hususi hukuk hükümlerine göre idare edilmek ve aşağıda yazılı faaliyetlerde bulunmak ve mesuliyeti gelirleriyle mahdudolmak üzere Ankara'da bir «İhracatı Geliştirme Merkezi» kurulmuştur.

İhracatı Geliştirme Merkezi Ticaret Bakanlığına bağlı olup, bu Bakanlığın murakabesine tâbidir.

İhracatı Geliştirme Merkezinin gayesi ve vazifeleri

MADDE 2. — İhracatı Geliştirme Merkezinin gayesi, bütün zirai ve sınai ürünlerimizin ve yeraltı servetlerimizin dış pazarlara ihracının geliştirilmesi, ihraç mallarında çeşitlilik sağlanması ve mallarımıza yeni ihraç pazarları teminidir.

Kuruluş bu maksatla her türlü ürünlerimizin dış piyasalarda satış kabiliyetlerini incelemek, dış pazarları yakından takibederek mallarımızın en iyi şartlarla satılabilecek olanlarını tesbit etmek, ihraç maddelerimizin üretiminin artırılması, niteliklerinin ıslahı, standardizasyon, ambalâj ve nakilleri konusunda araştırmalar yaparak ilgililerin bilgilerine sunmak, mallarımızın iç ve dış fiyatları, dış piyasalarda rakip memleketlerin benzeri mallarına karşı mukayeseli durumu hakkında ilgilileri aydınlatmak, müstahsil, imalâtçı ve ihracatçıların ihracata ilişkin faaliyetlerini teşvik için toplantılar, seminerler tertibetmek konferanslar verdirmek, Merkezin faaliyeti konusunda periyodikler ve bültenler yayınlamak, Hükümetçe istenecek inceleme ve aratırmaları yapmak, ve sair ihracatla ilgili her türlü işleri düzenlemekle görevlidir.

Hü.

lendirilmiş şekilde ambalâjlanmaları hususunu etüdetmek ve ilgililere duyurmak,

H) Müstahsillerin, imalâtçıların ve ihracatçı tacirlerin ihracata mütaallik faaliyetlerini teşvik etmek için toplantılar, seminerler ve konferanslar tertiplemek,

İ) İhracatı Geliştirme Merkezinin faaliyeti mevzuunda bülten ve periyodik haberler neşretmek ve sair yayınlarda bulunmak,

J) Hükümetçe veya bakanlıklar tarafından ihracatla ilgili olmak üzere talebedilecek etütleri yapmak ve faaliyetlerde bulunmak.

İhracatı Geliştirme Merkezinin yapacağı anlaşmalar

MADDE 3. — İhracatı Geliştirme Merkezi, yapacağı mukavelelerle faaliyet mevzuuna dâhil hususları dâhilde ve hariçte mukim hakiki ve hükmi şahıslara tetkik ettirebileceği gibi, dâhilde ve hariçte mukim hakiki ve hükmi şahıslar tarafından vâkı olacak tetkik, etüt taleplerine ve ihracatla ilgili bilcümle faaliyetlere mütaallik anlaşmalar yapabilir.

İhracatı Geliştirme Merkezinin organları

MADDE 4. — İhracatı Geliştirme Merkezinin organları aşağıda gösterilmiştir :

1. İdare Heyeti,
2. Genel Sekreterlik,

İdare Heyeti

MADDE 5. — İdare Heyeti Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Dairesi Reisinin başkanlığı altında olmak üzere, umumi plânlama ile ilgili Devlet Bakanlığı, Maliye, Gümrük ve Tekel, Tarım, Ulaştırma ve Sanayi bakanlıkları mümessilleri, ihracatçı birliklerince kendi aralarından seçecekleri bir mümessil, Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin keza kendi aralarından seçecekleri bir mümessil ve Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Umumi Kâtibi ve İhracatı Geliştirme Merkezinin Genel Sekreterinden terekkübeder.

İdare Heyetinin vazife ve salâhiyetleri

MADDE 6. — İdare Heyetinin vazife ve salâhiyetleri aşağıda gösterilmiştir :

İktisat Ko.

İhracatı Geliştirme Merkezinin yapacağı anlaşmalar

MADDE 3. — İhracatı Geliştirme Merkezi, yapacağı mukavelelerle faaliyet mevzuuna dâhil hususları dâhilde ve hariçte mukim hakiki ve hükmi şahıslara tetkik ettirebileceği gibi, dâhilde ve hariçte mukim hakiki ve hükmi şahıslar tarafından vâkı olacak tetkik ve etüt taleplerine ve ihracatla ilgili bilcümle faaliyetlere mütaallik anlaşmalar yapabilir.

İhracatlı Geliştirme Merkezinin organları

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İdare Heyeti

MADDE 5. — İdare Heyeti Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Dairesi Reisinin başkanlığı altında olmak üzere, umumi plânlama ile ilgili bakanlık, Maliye, Gümrük ve Tekel, Tarım, Ulaştırma ve Sanayi bakanlıkları mümessilleri, ihracatçı birliklerince kendi aralarından seçecekleri bir mümessil, Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin keza kendi aralarından seçecekleri bir mümessil ve Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Umumi Kâtip ve İhracatı Geliştirme Merkezinin Genel Sekreterlerinden terekkübeder.

İdare Heyetinin vazife ve salâhiyetleri

MADDE 6. — İdare Heyetinin vazife ve salâhiyetleri aşağıda gösterilmiştir :

Hü.

A) İhracatın teşvik ve geliştirilmesi ile ilgili dâhilde ve hariçte mukim teşekkül ve müesseselerle temas etmek ve icabında iş birliği tesis ederek bunları devam ettirmek ve 2 nci maddede derpiş olunan mukavele ve anlaşmaları yapmak ve bu hususlarda aynı vazifelerle ilgili diğer resmî ve hususi müessese ve teşekküllerin faaliyetlerinde mükerrerliği önliyecek şekilde Genel Sekreterliğe direktifler vermek,

B) Genel Sekreterle yardımcılarının inha veya azillerini Ticaret Bakanına teklif etmek,

C) Genel Sekreterle yardımcısından gayrı diğer memur ve müstahdemlerini tâyin etmek,

D) İhracatı Geliştirme Merkezinin yıllık faaliyet programını ve bu faaliyet programında yapılacak tadil ve ilâveleri ve yıllık bütçeyi 2 nci maddede kayıtlı esaslar dairesinde hazırlamak ve Ticaret Bakanının tasdikına arz etmek,

E) İhracatı Geliştirme Merkezinin muhasebe sistemini bir talimatname ile tesbit ve Ticaret Bakanının tasdikına arz etmek,

F) İhracatı Geliştirme Merkezinde çalışacak memur ve hizmetlilerin vazife ve salâhiyetlerini gösteren Teşkilât ve vazife Talimatnamesini hazırlamak ve Ticaret Bakanının tasdikına arz etmek,

G) Muvakkat hizmetler için veya daimî olarak istihdamına lüzum ve zaruret görülen ecnebi mütehassıslar ile diğer mukavele ile istihdam edileceklere ödenecek ücretleri tâyin ve bu hususlaki mukavele esaslarını tesbit ederek Ticaret Bakanının tasvibine arz eylemek,

H) Genel Sekreterliğe, yapılacak işler hakkında direktifler vermek.

Genel Sekreterlik

MADDE 7. — Genel Sekreterlik İdare Heyetince inha ve Ticaret Bakanınca tasvibedilecek bir Genel Sekreterle bir yardımcısından teşekkül eder.

Genel Sekreterlik, talimatnameler ve İdare Meclisinin direktifleri dairesinde İhracatı Geliştirme Merkezini sevk ve idare eder.

Genel Sekreter İhracatı Geliştirme Merkezinin memur ve ücretlilerinin âmiridir.

İktisat Ko.

A) İhracatın teşvik ve geliştirilmesi ile ilgili dâhilde ve hariçte mukim teşekkül ve müesseselerle temas etmek ve icabında iş birliği tesis ederek bunları devam ettirmek ve 3 ncü maddede derpiş olunan mukavele ve anlaşmaları yapmak ve bu hususlarda aynı vazifelerle ilgili diğer resmî ve hususi müessese ve teşekküllerin faaliyetlerinde mükerrerliği önliyecek şekilde Genel Sekreterliğe direktifler vermek,

B) Genel Sekreterle yardımcısının inha ve azillerini Ticaret Bakanına teklif etmek,

C) Genel Sekreterle yardımcısından gayrı diğer memur ve müstahdemlerini Genel Sekreterin inhası üzerine tâyin etmek,

D) İhracatı Geliştirme Merkezinin yıllık faaliyet programını ve bu faaliyet programlarında yapılacak tadil ve ilâveleri ve yıllık bütçeyi 2 nci maddede kayıtlı esaslar dairesinde hazırlamak ve Ticaret Bakanının tasdikına arz etmek,

E) Muvakkat hizmetler için veya daimî olarak istihdamına lüzum ve zaruret görülen ecnebi mütehassıslar ile diğer mukavele ile istihdam edileceklere ödenecek ücretleri tâyin ve bu hususlaki mukavele esaslarını tesbit ederek Ticaret Bakanının tasvibine arz eylemek,

H) Genel Sekreterliğe, yapılacak işler hakkında direktifler vermek.

Genel Sekreterlik

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

İhracatı Geliştirme Merkezinin memur ve müstahdemlerinin tâyini

MADDE 8. — İhracatı Geliştirme Merkezinin memur ve müstahdemlerinin tâyini, Genel Sekreterliğin inhası üzerine İdare Heyeti tarafından yapılır.

Çeşitli teadül kanunlarına tâbi vazifelerde bulunanlardan ihtiyaca göre esas vazifelerine ilâveten bu kadrolarda çalıştırılanlara, almakta oldukları maaş veya ücretin bir misli, birinci derece maş tutarının % 60 ını geçmemek üzere ayrıca tazminat olarak verilebilir.

Bu tazminatın miktarı Ticaret Bakanlığı tarafından tâyin olunur.

İhracatı Geliştirme Merkezinin gelirleri

MADDE 9. — İhracatı Geliştirme Merkezinin gelirleri hariçte ve dâhilde mukim teşekkül ve müesseseler tarafından yapılacak yardım ve İhracatı Geliştirme Merkezinin, 3 ncü madde gereğince yapacağı faaliyetlerden mütevellit gelirlerden ve ihracatla ilgili İktisadi Devlet Teşekküllerinin ve İhracatçı Birliklerinin ve Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin bütçelerinde İhracatı Geliştirme Merkezi için bu teşekküllerin yetkili organları tarafından tasvibolunacak tahsisattan teşekkül eder.

MADDE 10. — İhracatı Geliştirme Merkezinin kadroları ilişik cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 11. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12. — Bu kanunun hükümlerini icraya Bakanlar Kurulu memurdur.

2 . 7 . 1960

Devlet Başkanı ve Başbakan	Devlet Bakanı
C. Gürsel	*Â. Artus*
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
Ş. İnan	*A. P. Gözübüyük*
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
F. Özdilek	*M. İ. Kızıloğlu*

İktisat Ko.

İhracatı Geliştirme Merkezinin gelirleri

MADDE 8. — Tasarının 9 ncu maddesi 8 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — İhracatı Geliştirme Merkezi malları Devlet malı sayılır. Ve aleyhine işlenen cürümler Devlet malı aleyhine işlenmiş cürümler gibi cezalandırılır.

MADDE 10. — Tasarının 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Tasarının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
S. Sarper	*E. Alican*
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
F. Yavuz	*D. Koper*
Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
C. İren	*N. Karasu*
Güm. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
F. Aşkın	*F. Üstün*
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
S. Ulay	*C. Talas*
Sanayi Bakanı	Ba. - Ya. ve Tu. Bakanı
M. Uluer	*Z. Tarhan*

İmar ve İskân Bakanı
O. Kubat

Hükümetin teklifine bağlı cetvel

İhracatı Geliştirme Merkezi kadroları

Vazife unvanı	Aded	Kadrolar aylık ücret
Genel Sekreter (Mukavele akdi suretiyle tâyin edilecektir.)	1	5 000
Mütehassıs (Lisan bilir) (Genel Sekreter Yardımcısı)	1	2 000
Mütehassıs (Lisan bilir)	2	1 750
» » »	2	1 500
Sekreter Daktilo (Lisan bilir)	1	1 500
» » » »	2	1 250
Muhasebeci	1	1 500
Muhaberat Şefi	1	1 500
Raportör	2	1 250
Teksirci	1	700
Müvezzi	1	700
Odacı	1	400
Şoför	1	700

İktisat Komisyonunun değiştirişine bağlı cetvel

İhracatı Geliştirme Merkezi kadroları

Vazife unvanı	Aded	Kadrolar aylık ücret
Genel Sekreter (Mukavele akdi suretiyle tâyin edilecektir.)	1	2 000
Mütehassıs (Lisan bilir) (Genel Sekreter Yardımcısı)	1	2 000
Mütehassıs (Lisan bilir)	2	1 750
» » »	2	1 500
Sekreter Daktilo (Lisan bilir)	1	1 500
» » » »	2	1 250
Muhasebeci	1	1 500
Muhaberat Şefi	1	1 500
Raportör	2	1 250
Teksirci	1	700
Müvezzi	1	700
Odacı	1	400

Not : Yukarda yazılı kadrolara Bakanlar Kurulu kararıyle gerekli ilâveler yapılabilir.